

Gældende fra juli 2011
Uddannelsesstyrelsen, Afdelingen for erhvervsrettede uddannelser

Vejledning til grundfaget Arbejdsmiljø - fagbilag 1

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse	2
Indledning	3
Rammer for valg af indhold	4
Undervisningens tilrettelæggelse	4
Dokumentation	5
Evaluering	5

Indledning

Denne vejledning er udarbejdet for at udfolde og præcisere fagets rolle i erhvervsuddannelserne, herunder bidrage til

- at sikre sammenhæng mellem grundfag og område- og specialefag,
- at synliggøre og sikre den faglige progression mellem niveauerne, samt
- at bringe fagene i samspil med de øvrige elementer i den valgte uddannelse, så eleven møder erhvervsområdets faglighed så hurtigt som muligt.

Alle bestemmelser, der er bindende for undervisningen og prøverne i grundfagene, findes i uddannelsesloven og de tilhørende bekendtgørelser, herunder fagbilag. Denne vejledning beskriver rammer for og anvisninger på, hvorledes de bindende bestemmelser kan opfyldes.

Eksempler og forslag i vejledningen er tænkt som inspiration for underviseren og er således ikke udtømmende. For yderligere inspiration kan henvises til publikationen "At opleve dilemmaet" der kan downloades på:

http://www.amr.dk/Files/Filer/AMR/Undervisning/42766-Dilemma_dec2008.pdf

Ydermere henvises til www.eudtube.dk, som rummer mulighed for at downloade inspirationsmateriale og for at uploade eget materiale.

På eudtube.dk's forside er desuden link til fagsiden for Arbejdsmiljø, der blandt andet indeholder faglig inspiration, fagbilag og kontaktoplysninger.

Den ændring der er foretaget i fagbilaget er, at faget er delt op i moduler.

Fagets mål er beskrevet som kompetencemål, og kompetence forstås her, som den evne eleven har til, på baggrund af faglig indsigt, at handle hensigtsmæssigt i en given situation. Derved bliver det elevens handlinger, der afdækker i hvilken grad, eleven besidder de enkelte kompetencer, og dermed også elevens handlinger, som giver grundlag for bedømmelse af eleven. Kompetencemålene skal således også tjene som grundlag for den realkompetencevurdering, der er forudsætning for udarbejdelse af elevens personlige uddannelsesplan.

Tilrettelæggelsen af undervisningen og valg af indhold skal tilgodese elevens forudsætninger og valg af uddannelse. Fagets udmøntning kan altså variere fra elev til elev såvel som fra skole til skole. Skolen beskriver i den lokale undervisningsplan, hvordan grundfaget gennemføres i den enkelte uddannelse.

Fagets formål og relevans for erhvervsuddannelserne

Det overordnede formål for faget i erhvervsuddannelsen er at styrke det forebyggende arbejdsmiljøarbejde under uddannelse og i arbejdslivet, ved at eleven opnår forudsætninger og viden til selvstændigt at kunne medvirke til at vedligeholde og udvikle et godt arbejds- og undervisningsmiljø.

Forebyggelse af arbejdsskader og arbejdsulykker har ikke alene afgørende betydning for den enkelte og dennes sundhed og livskvalitet. En nedbringelse af antallet af mennesker, der kommer til skade, nedslides eller mister arbejdsevne, frigør samtidigt menneskelige og økonomiske ressourcer til gavn for virksomheder og samfund.

Ved at arbejde med arbejdspladsvurderinger, undervisningsmiljøvurderinger og arbejdsmiljøstyringssystemer skal eleven lære at arbejde systematisk ud fra perspektiverne: årsag, virkning og handling. Undervisningen skal derved give eleven forudsætninger for at kunne medvirke i virksomhedens arbejdsmiljøarbejde samt i skolens arbejde med un-

dervisningsmiljøet.

Undervisningen skal tage udgangspunkt i elevens møde med arbejdsmiljøet i forbindelse med fritidsarbejde, andet erhvervsarbejde, arbejdet i skolens værksteder og i elevens erfaringer fra praktikstedet.

Ved at tage afsæt i det specifikke og velkendte for eleven understreges fagets relevans i den uddannelses- og erhvervmæssige sammenhæng, samtidig med at grundlaget for at behandle arbejdsmiljømæssige temaer og opgaver i almene sammenhænge understøttes.

Rammer for valg af indhold

Den praktiske hverdag er en guldgrube af inspirationskilder og temaer for undervisningen, og det er værd at tage udgangspunkt i, at skolens praksis ofte i højere grad end den skemalagte undervisning er afgørende for elevens adfærd, og at det er her, at gode arbejdsvaner skal indlæres.

Valg af indhold kan indtænkes i de 4 kompetencedimensioner der er nævnt i førnævnte publikations "At opleve dilemmaet" side 7. Valg af indhold og temaer vil variere fra uddannelse til uddannelse. Eleven skal, gennem undervisningens indhold, bl.a. bevidstgøres om, at arbejdsmiljøkompetencer er mere end blot viden om sikkerhedsregler.

Det er vigtigt, at undervisningen lægger op til, at eleven også i praksis viser, at eleven har arbejdsmiljøkompetencer forstået på den måde, at det ikke er nok, at eleven f.eks. kan svare korrekt på en opgave. Eleven skal også vise tilegnelsen af kompetencerne i praksis ved f.eks. at bruge de rigtige værnemidler og passe på sig selv og andre i forskellige praktiske arbejdsituationer.

Undervisningens tilrettelæggelse

Fagets kompetencemål anvendes ud fra den vejledende uddannelsestid, der er gældende for uddannelsen. I beskrivelsen af kompetencemålene indgår en progression mellem de tre moduler. Undervisningen ud fra kompetencemål gældende for modul 1 skal tilrettelægges, så eleven opnår *viden og forståelse* for stoffet, jf. Blooms kognitive taksonomi, forstået som henholdsvis kan redegøre for, tilegne sig, identificere, nævne, definere, gengive, genkende samt kan forklare, formulere, illustrere, fortolke og med egne ord beskrive.

Undervisningen i modul 2 og modul 3 skal tilrettelægges på en måde, så elevens færdigheder, opnået på modul 1, for modul 2's vedkommende udvides til *anvendelse*, forstået som at kunne anvende teori på løsning af praktiske problemstillinger, vælge, løse, skelne, afprøve, frembringe og behandle. I modul 3 udvides målene til, at eleven kan *analysere*, forstået som at kunne sammenligne, skelne, sammenholde, uddrage, udvælge, analysere og opdage.

Undervisningen organiseres og tilrettelægges, så den imødekommer den enkelte elevs faglige og personlige forudsætninger for at lære. Eleven skal derfor møde forskellige undervisnings- og arbejdsformer.

Progression mellem målene for de tre vejledende uddannelsestider skal desuden sikres ved, at undervisningen indeholder arbejdsformer, hvor der løbende kan stilles krav om mere selvstændige arbejdsformer, hvor eleverne gradvist får større og større ansvar i arbejdet. Faget kan på en relevant måde indgå i sammenhæng med en række grundfag, område- og specialefag inden for uddannelserne. En væsentlig forudsætning for at arbejde med arbejdsmiljø i uddannelsen og på arbejdsmarkedet er for eksempel at kunne søge informationer og anvende disse i praksis. Helt grundlæggende er det imidlertid, at der i tilrettelæggelse og afvikling af den praktiske undervisning og i arbejdet i skolens lokaler

og værksteder er en sammenhæng mellem det lærte i faget og den praktiske hverdag – hvad enten det drejer sig om fysiske, kemiske, ergonomiske eller psykosociale forhold.

Dokumentation

Der er ikke krav til dokumentation i faget, men fagets kompetencemål og fokusområder afføder naturligt, at eleven afleverer forskellige former for produkter og bedømmes på grundlag af disse. Der kan være tale om standardiserede former for dokumentation som arbejdsplads- og undervisningsmiljøvurderinger og arbejdspladsbrugsanvisninger. Der kan også være tale om at udarbejde plakater til ophængning i værkstedet med gode råd, en hjemmeside om f.eks. computerarbejdspladsens indretning, en database til brug for indsamling og behandling af arbejdsmiljørelevante data mv.

Et relevant produkt kan også være elevens egen arbejdsmiljøguide med brancherelevante råd og vink samt regler, en samling af relevante links og kontaktsteder og -navne eventuelt kombineret med værkstedets eller praktikstedets arbejdspladsbrugsanvisninger.

Evaluering

Eleven skal i faget opnå kompetence til at vedligeholde og udvikle et godt arbejds- og undervisningsmiljø. Denne kompetence skal ses i forhold til de konkrete temaer som undervisningen jf. fagets kompetencemål skal tage udgangspunkt i. Grundlaget for bedømmelsen kan være elevens adfærd, håndtering af stoffer og materialer mv. i forbindelse med den praktiske undervisning, ligesom den dokumentation der indgår i undervisningen indgår i bedømmelsesgrundlaget.